

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 2344 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
Tojirova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umida	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdualilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжоновна	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar"dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарид, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	
Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	

Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiyev Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlarini	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
“Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi” faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli y'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	
Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi.....	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	

Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	
Milliy brendlarni shakllantirish orqali tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish	1245
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi	
Charm mahsulotlaridan tayyorlangan bolalar transformatsion sumka ishlab chiqarish iqtisodiy samaradorligi	1250
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyati: iqtisodiy tahlil va islohotlar zarurati	1256
Raximov Ilyos Ikramovich	
Yoqilg'i-energetika kompleksida innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi.....	1262
Nabiyeva Saidaxon Abduvaxabovna	
Banklarda moliyaviy xavfsizlik kategoriyasining evolyusiyasi.....	1268
Qobilov Muhammad Ayubxon Yusufjon o'g'li	
Развитие системы бухгалтерского учёта и отчётности на современном этапе	1273
Мамажонов Акрамжон Тургунович, Юсупова Малика Ботиралиевна	
Практика банковского кредитования предпринимательских субъектов сферы услуг в германии	1279
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
Статистический анализ теневой экономики в узбекистане	1283
Кошанов Абдимурат Азат ули, Абдиразакова Асемай Жандулла кизи	
The importance of using digital technologies in business	1288
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish	1297
Dexkonova Sayidaxon Nurmuxammatovna	
Ijtimoiy-iqtisodiyot va markaziy osiyo mamlakatlari ijtimoiy sohada	1302
Usmanxo'jayeva Surayyo Muxtarovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etish va o'tkazish bosqichlari	1307
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
Approaches to effective management of tax liabilities through tax auditing	1311
Abdullayev Abror Bozarboevich	
Tijorat banklarida aktivlarni sekyuritizatsiyalash tizimini takomillashtirish.....	1316
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich	
Tashqi va ichki omillar ta'sirini hisobga olgan holda korxona moliyaviy holati barqarorligining tahlili	1325
Eshkuvatov Azizjon Baxtiyorovich	
Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	1330
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Sun'iy intellekt asosida bank tizimini modernizasiya qilish va samaradorligini oshirish	1333
Boykulov Baxriddin Karshievich	
Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish.....	1338
Arifjanova Yayraxon Usmonxo'jayevna	
Ipoteka obligatsiyalarining mamlakat iqtisodiyotining o'sishidagi ahamiyati hamda mazkur obligatsiyalar bilan bog'liq risklar	1343
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Анализ спроса и потребительского поведения на продукцию, выращенную гидропонным методом	1349
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Global moliyaviy inqirozlar sharoitida aholi daromadlarining barqarorligini ta'minlash strategiyalari	1355
Qurbanov Ulug'bek Erkinovich, Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li	
"O'zbekistonning "yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasi: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar"	1359
Ismailov Dilshod Anvarjonovich, Akramova Aziza Abduvohidovna	
Aksiyadorlik jamiyatlarida davlat xaridlarini tashkil etish amaliyotini takomillashtirish.....	1366
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	

O'zbekistonda ekologik turizmni rivojlantirish masalalari	1372
Abduraxmonova Ziyoda Abdullayevna	
Netto ish haqini hisoblashning innovatsion usullari.....	1378
Mirmahmudov Murod Irismatovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida tadbirkorlik: iqtisodiy va ijtimoiy istiqbollar	1383
Xaydarova Shoxista Davranovna	
Texnologiya fanida sun'iy intellekt va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish	1388
Ashurov Nazar Raxmatullaevich	
Korporativ xaridlarni amalga oshirishdagi byurokratik to'siqlar va ularni bartaraf etish usullari	1391
Qurbanov Shohboz Lutfillayevich	
Yashil yondashuvlar asosida barqaror iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	1396
Ubaydullaev No'monjon Isroilovich	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini SWOT va pestel tahlil qilish orqali iqtisodiy bashoratlash.....	1401
Karimova Maftuna Nurdinovna	
O'tkir revmatik isitmasi bor bolalarda kardiometriya ko'rsatkichlarining statistik tahlili	1407
Muxamadiyeva Lola Atamuradovna	
Ways to develop digital economy and electronic government in UZBEKISTAN	1418
Nuriddinova Dilshodakhon Abdulla kizi	
O'zbekistonda hayot sug'urtasining joriy etilishi va unga ta'sir etuvchi demografik omillar ta'siri.....	1422
Mirzamahmudova Madina Odiljon qizi	
Global iqlim o'zgarishining turizm sektoriga ta'siri: muvofiqlashtirish va barqarorlikka erishish strategiyalari	1428
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
Prospects for the development of islamic microfinance services in uzbekistan.....	1433
Sadullaeva Gulnoza Usmanovna	
Global iqlim o'zgarishi riski uning mamlakat iqtisodiyoti moliyaviy sektoriga ta'siri	1439
Baratov Sa'dulla Norjigit o'g'li, Jo'rayev Behzod Nuraliyevich	
Перспективы унификации налогов на землю и имущество	1444
Акбарова Нилуфар Нейматжановна	
Banklarda xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida hisobot tuzish tartibi	1449
Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna	
Kichik biznes subyektlari iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash mexanizmini takomillashtirish	1454
Akbarov Abdulhamid Akmal o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi hududlarida demografik jarayonlarning dinamikasi tahlili	1458
Xamitova Mavluda Sindarovna	
Ta'minot zanjirlarini boshqarishda big datadan foydalanishni afzalliklari	1463
Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich, Quryazov Quryozbek Ergash o'g'li	
Yashil texnologiyalardan keng foydalanish – yashil investitsiyalarning poydevori.....	1467
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklarining strategik boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	1470
Umurov Jasurbek Jamil o'g'li	
Digital neighbourhood contexts in youth employment and competency frameworks	1474
Gulsara Ostonaikulova	
Роль организации антимонопольной политики в национальной экономике в обеспечении экономической безопасности и конкурентоспособности.....	1482
Глазова Марина Викторовна	
Rivojlangan sug'urta bozorlarida investisiya faoliyati tahlili.....	1487
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	
O'zbekiston respublikasida qurilish kompleksining hozirgi holati va asosiy rivojlanish tendensiyalari.....	1491
Muxibova Guli Yarkinovna	
Aholining turmush farovonligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli	1496
Ostanova Nargiza Baratovna	

Tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda rahbarlik uslubi: demokratik rahbarlar	1508
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
Korxonlarni rivojlantirishda yashil iqtisodiyot mexanizmlarini joriy etish	1513
Yusupov Bekzod Ulugbekovich	
O'zbekistonda sog'lomlashtirish turizmi infratuzilmasini rivojlantirishni ko'p omilli ekonometrik modellashtirish asosida prognozlash	1517
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
"Ijtimoiy himoya" kategoriyasiga qaratilgan nazariy qarashlar evolyusiyasi	1526
Bobonov N.H	
Majburiyatlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy asoslari.....	1532
Ikromova Odinaxon	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish sifatini oshirishda raqamli xizmatlarning obyektiv zarurati	1537
Norov Murodjon Mahmudovich	
Oliy ta'lim xizmatlari mohiyati va rivojlanish nazariyasi.....	1541
Iskandarov Shahboz Shavkat o'g'li	
Davlat-xususiy sheriklikka oid ilmiy yondashuv va qarashlarning rivojlanish tendensiyalari	1545
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Theoretical foundations of time series analysis in green economy	1552
Muradov Rustamjon Sobitkhonovich	
Korxona faoliyati samaradorligini baholashning kompleks yondashuvi: nazariya va amaliyot.....	1563
Xalilov Bekzod Axmatovich	
Aholi real daromadlarini shakllantirishda inson kapitalini rivojlantirishning roli.....	1568
Iskandarova Dilafuz Ikrom qizi	
Yashil iqtisodiyotda transportning tutgan o'rne.....	1573
Yuldasheva Saodat Arslanovna, Otanazarova Charos Baxtiyor qizi	
Xalqaro standartlar asosida hisob siyosati metodologiyasini takomillashtirish.....	1577
Qurbanboev Jurabek Eruvboevich	
Sanoat tarmoqlarini barqaror rivojlantirishda "yashil" iqtisodiyotdan samarali foydalanish istiqbollari.....	1585
Yuldasheva Saida Nematovna	
Mintaqaviy mehnat bozorini tartibga solishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	1593
Azadova Gulnoza Sardorbekovna	
O'zbekistonda yashil sug'urta mahsulotlarini rivojlantirishda xorij tajribalari	1600
Yusufov Asfandiyor Eldor o'g'li	
Понятие и типы финансовых шоков: макроэкономический контекст и микроуровневые последствия	1606
Захарова Ирина Борисовна	
Современное состояние оздоровительного туризма в Узбекистане	1611
Сирлибеков Хабибулло Шакарбоевич	
Impact of industrial development on macroeconomic indicators.....	1621
Olchinboyev Otabek Abdusamad ugli	
Анализ предпочтений на рынке электронной торговли в Узбекистане	1625
Уразов Комил Бахрамович, Хушмуродова Мадина	
Методы оценки деятельности акционерных обществ с учетом инвестиционных рисков.....	1639
Айтмуратова Улбике Жалгасовна	
Xalqaro moliyaviy markazlar va ularning jahon iqtisodiyotidagi roli.....	1645
Sharipova Shaxinabonu Orif qizi	
Development of modern tourism industry in Uzbekistan through smart technologies and digital transformation.....	1649
Master's student at Silk Road University	
Iqtisodiyotda qiymat nazariyasi asosida qishloq xo'jaligida qo'shilgan qiymatni shakllanishi.....	1656
Azizov Shohsuvor Yuldashevich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar, ularda hisobdorlik va boshqaruvda axborotlarning tahliliyligini oshirish masalalari	1659
Yusupov Azizbek Baxtiyor o'g'li	

“Yashil” iqtisodiyotga o‘tishda xalqaro hamkorlik: O‘zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatidagi yangi tendensiyalar	1665
Xashimov Pazliddin Zukurovich, Sobirxo‘jaev Xadyatillo Billoxon o‘g‘li	
Uy-joy fondini boshqarishning mazmun-mohiyati va o‘ziga xos xususiyatlari	1671
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
O‘zbekiston va markaziy osiyo davlatlari budget siyosatining qiyosiy tahlili.....	1677
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	
Kambag‘allikni qisqartirish – mamlakatda barqaror ijtimoiy-iqtisodiy o‘shishni ta‘minlash omili sifatida	1683
Tashbaeva Saodatxon Alisherovna	
Финансовые технологии: сущность и задачи	1687
Амонова Хафиза	
O‘zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati va investitsiya jarayonlarining o‘ziga xos xususiyatlari.....	1690
O‘rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Budget tashkilotlarida ichki audit tizimini shakllantirish: xorijiy tajriba.....	1695
Po‘latov Tirkash Sotiboldiyevich	
“Ichki iste‘mol uchun qayta ishlash” bojxona protseduralarini O‘zbekiston sharoitida qo‘llashning ahamiyati.....	1699
Buranov Husniddin Husenovich, Allabergenov Ozodjon Maksudbayevich	
To‘qimachilik sanoatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	1703
Muxiddinova Kamola Sagdullayevna	
O‘zbekiston respublikasida qishloq xo‘jaligi tarmog‘ining rivojlanishini iqtisodiy tahlili	1708
Aysachev Abdulfotix Abdulfazovich	
Kichik biznes korxonalari uchun eksport salohiyatini oshirish yo‘llari va strategiyalar	1714
Mo‘minova Kanizaxon	
Buxoro viloyatida agroklasterni tizimi rivojlantirish yo‘nalishlari va iqtisodiy samaradorligi	1718
Ro‘ziyev Sobirjon Samatovich, Boltayeva Shaxnoz Bebudovna	
Temir yo‘l tizimini modernizatsiya qilishda imitatsion model asosida tahliliy yondashuv.....	1724
Mamasidikov Muxsinjon Musajonovich	
Климатическая политика и «зеленая» трансформация: Торговля углеродными единицами (Углеродная торговля)	1730
Исламов Шохзод Шухрат ўғли	
O‘zbekistonda kichik va o‘rta biznes sohasining rivojlanish tendensiyalarini ekonometrik modellarini tuzish asosida baholash.....	1738
Arzikulov Otabek Ali o‘g‘li, Xudoyorova Ruhshona Toshpo‘lot qizi	
Ikkilamchi bozorda noturar joy ko‘chmas mulk qiymatini baholashning huquqiy mexanizmini takomillashtirish	1743
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
O‘zbekiston da yashil iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishning strategik yo‘nalishlari	1749
Otaxonova Dinora Musaboy qizi	
Tibbiy xizmatlarning rivojlanish evolutsiyasi va samaradorlik hamda xarajatlari tushunchalarining mohiyati.....	1754
Axmedov Zafarjon A‘zamovich, Karabayev Sanjar Abdusamatovich, Uraqov Shokir Ulashovich	
Kichik biznes korxonalarda sanoat ishlab chiqarish samaradorligiga ta‘sir etuvchi omillar	1762
Axmedova Nilufar Shuxratovna, Amirov Zubaydulla Toir o‘g‘li	
Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish yo‘llari	1768
Sharipov Sherzod Shavkatovich	
Paxta-to‘qimachilik klasterlarida buxgalteriya hisobotlarini yuritishning muhim jihatlari	1772
Madartov Bahrom Quvondiqovich	
Aksiyadorlik jamiyatlarida o‘z kapitali hisobini xalqaro moliyaviy hisobot standartlari asosida yuritishni takomillashtirish.....	1776
Axmedov Latayibxon Mamitxonovich	
Reklama xizmatlari bozorida raqobatbardoshlikni oshirish yo‘llari.....	1780
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich	

Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirish tendensiyalari.....	1785
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
O'zbekiston va islom taraqqiyot banki: hamkorlik va rivojlanish istiqbollari.....	1789
Dilovarxo'jayeva Dilnozaxon Shavkatxo'ja qizi	
Xodimlarni rag'batlantirish tizimida mehnatga haq to'lash	1793
Xamdamiy Nuriddin Abdimalikovich	
Mahalliy budjet daromadlarini shakllantirishda soliqlarning tutgan o'rni	1797
Kimsanboyeva Maftuna Baxodirovna	
Dunyo mamlakatlarida xorijiy talabalar oqimi tahlili va ta'lim eksportining demografik salohiyati	1802
Abdullayev Javoxir Jaxongirovich	
Davlat qarzini boshqarish amaliyotini takomillashtirish	1809
Djurayev Paxlavonjon Usarovich	
Mintaqada chakana savdoni rivojlantirish istiqbollari.....	1815
Ismoilov Shohjahon O'tkir o'g'li, Abdullayev Ilyos Sultanovich	
Yuk tashish sohasini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	1819
Omarov Mamanbiy Allabergenovich	
Mathematical statistics in biology and medicine	1826
Vokhidov Alikul, Orazbaeva Ayjamal, Tog'amurotova Jasmina, Turotova Dildora	
"Yashil" energetika salohiyatini ro'yobga chiqarishda xatarlar va muammolar:	
O'zbekiston sharoitida tahlil va yechimlar	1833
Nasretdinov Nodir Tulqinovich	
Aglomeratsiyalar ekologik barqarorligi: koreya respublikasi tajribasi va o'zbekistonda uni qo'llash imkoniyatlari.....	1837
Shohruh Shuhrat o'g'li Mardonov	
Sanoat sohasida energiya samaradorligini oshirishning iqtisodiy va ekologik afzalliklari.....	1843
Iminov Farxodjon Tohirjonovich	
Современные принципы и дальнейшее совершенствование налогового администрирования в узбекистане.....	1848
Буранова Лола Вахобовна, Рахимова Шахло Ражапбоевна	
Роль малого и частного бизнеса в инновационном развитии экономики узбекистана: сравнительно-аналитический подход	1858
Мадраимова Согдиана Равильевна	
Sayyohlarning shikoyatlarini ko'rib chiqish va ularning huquqiy huquqlarini tiklash mexanizmlari	1864
Sayfiddinov Sharofiddinxo'ja Najmiddin o'g'li	
Sanoat korxonalarida inqozga qarshi boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	1869
Muxammadov Umarjon Muxammad o'g'li	
Xalqaro kompaniyalarda Big Data va biznes jarayonlarini innovatsion boshqarish	1885
To'g'onov Ibrohimxo'ja, Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
Transport vositalari egalari fuqarolik javobgarligi sug'urtasini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	1889
Darxanova Umida	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniring konsepsiyasini mustahkamlashni takomillashtirish	1895
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekistonda aholi farovonligini ta'minlash yo'llari	1902
Ibragimov Elmurod Gulboynor o'g'li	
"Uzsuvta'minot" aj tizim tashkilotlarida biznes jarayonlari bo'yicha boshqaruv hisobini tashkil etish uchun hisob tizimining xususiyatlari.....	1906
Saidakbarov Xusniddin Abdusalomovich	
Ways to develop and stimulate innovative activity of the enterprise	1909
U. Yusupov, Ye Junjie	
Трансформация мировой торговли: путь от протекционизма к свободному рынку на примере узбекистана.....	1914
Олимова Насиба Акмаловна, Камилова Наргиза Абдукажоровна	

Xalqaro tajribada mulkni qayta baholash metodlari: O'zbekiston uchun moslashtirish imkoniyatlari.....	1920
Xadjayev Kamoliddin Fazliddinovich	
O'zbekistonda professional futbol klublarini moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish	1924
Mirzayev Ulug'bek Abdusattarovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining xizmat turlarining huquqiy asoslari.....	1931
Umurzoqova Adiba Ochilovna	
Qurilish materiallari sanoatida ishlab chiqarishni tashkil etish va innovatsion rivojlanish tendensiyalari.....	1937
Haqberdiyev Ulug'bek Nasrullo o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarida biznes ekotizimini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	1944
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
The impact of intensive urbanization in tashkent on economic stability, environmental conditions, and demographic processes.....	1949
Khandamirdzhanova B.M., Shoislomova Komila Batyrovna	
Barqaror rivojlanish va moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari	1956
Maksudova Shaxzoda	
Ish bilan bandlik darajasiga makroiqtisodiy omillar: aholi jon boshiga yaim, inflatsiya, oliy ta'lim bilan qoplanish darajasining ta'sirini baholash	1961
Usmonov Ibrat Bobomurod o'g'li	
Mintaqaviy iqtisodiyotlarda kapital qo'yimalarning determinantlari: qoraqalpog'istonda aholi va byudjet daromadlarini ekonometrik o'rganish.....	1966
Sarsenbayev Baxitjan Abdulgaziyevich, Kengesbayeva Suliuxan Maxsetbay qizi, Kengesov Diyorbek Umidovich	
Klasterlash asosida xizmat ko'rsatishni rivojlantirishning muhim xususiyatlari	1970
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Rabbimov Abror Mehriddin o'g'li	
Bugungi kunda inson kapitalidan to'g'ri foydalanish	1975
Dushaboyev Lazizjon Baxrom o'g'li	
Urban aglomeratsiyalar sharoitida yer osti inshootlariga ta'sir etuvchi geologik xavflarni kompleks baholash.....	1983
Irgashev Shavkatbek Turdiyevich	
Hududlar kesimida ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik indikatorlarini ishlab chiqish va baholash usullari.....	1987
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
Роль кооперации и агрокластеров в повышении эффективности мясомолочного производства	1991
Абдуллаев Жасурбек Абдижабборович	
Markaziy osiyo davlatlarida qishloq xo'jaligi sektorining rivojlanishi va uning iqtisodiy ahamiyati	1996
Voxidova Mehri Xasanovna, Xolxo'jayev Eldorxo'ja G'olibjon o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida elektron hujjat aylanishining samaradorligini rivojlantirish	2002
Baxtiyorova Dildora	
Moliyaviy institutlarning yashil kredit siyosati	2008
Sotivoldiyev Asadulloh Axadjon o'g'li	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini innovatsion boshqarish usullari	2012
Ismatov Olimjon Aminjonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlanishning muommolarini mahallabay ishlash tizimini takomillashtirish	2016
Abdualimov Xabibullo Ne'matullayevich	
Axborot ochiqligining korporativ boshqaruvdagi roli va investorlarni jalb qilishdagi ta'siri	2023
Shukurova Lilolaxon Darvinxo'ja qizi, Shukurov Jakhongir Sa'dulla o'g'li	
Экономические основы развития и повышения эффективности торговых услуг в узбекистане	2027
Мусурмонова Мухлиса Самандар кизи	
Ijtimoiy sohani rivojlantirishda davlat budjet xarajatlaridan samarali foydalanish yo'llari	2032
Ajibayeva Raiiya Maxsutovna	

Avtomobil chegara bojxona postlarida bojxona ma'murchiligini yanada takomillashtirish yo'llari.....	2036
Raxmonova Nargiza Rashidovna	
К вопросу о подготовке кадров для индустрии туризма и гостепримства Республики Узбекистан.....	2042
Хисамутдинова Альбина Фанисовна	
Tijorat banklarida daromad va xarajatlarning tahlili va auditini takomillashtirish	2047
Mirzayev Faxriddin Sobirjonovich	
Yaponiya davlat xizmati tizimi: tuzilishi, ishga qabul qilish va kadrlar boshqaruvining mexanizmlari.....	2051
Abdulkarimov O'tkir Xamzaevich	
Infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish uchun investitsiyalar kiritish.....	2055
Musoyev Behruz Shaxobjon o'g'li	
Iqtisodiyotga xorijiy investitsiyalarni jalb etishning moliyaviy mexanizmlari.....	2060
Skuybida Yevgeniy Vladimirovich	
Mintaqaning investitsion imkoniyatlarini oshirishda xorij tajribasi.....	2065
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
Qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) islohotlari va amaliyotdagi muammolar.....	2070
Aipova Iroda Ikromovna	
Yashil moliyalashtirish va uning yashil iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishdagi roli	2076
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Prudensial nazorat mohiyati, zarurligi va uni amaliy ahamiyati	2081
Abdunazarova Dilshoda Akromovna	
Banklararo to'lov tizimi mexanizmini rivojlantirish istiqbollari.....	2085
Abduraximova Feruza Alisherovna	
Banklarda aholi depozitlarini xavfsizligini ta'minlash mexanizmlarini takomillashtirish	2092
Azizova Gulrux Xolmamat qizi	
Electricity demand forecasting in case of Uzbekistan	2098
Otabaev Yodgorbek Marim o'g'li	
Kredit-modul muhitida talabalar mustaqil ishlarining tashkiliy tuzilmasi.....	2105
Iskandar Allazov	
Sanoat korxonalarida iqtisodiy samaradorlikni aniqlovchi ko'rsatkichlar tahlili hamda samaradorlikni ekonometrik modellashirishning obyektiv zarurligi	2110
Ruzmetov Davron Ibrogimovich, Saburov Javohir Kaxramon o'g'li	
O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirishda hududiy resurslardan samarali foydalanish yo'llari	2123
Raximova Dilfuza Mirzakasimovna	
Цифровая трансформация производственных предприятий: опыт внедрения SAP S/4HANA в uzauto motors	2130
Юсупов Равшанбек Аминбаевич, Хусаинов Фолиб Рашидович	
Xorazm viloyati iqtisodiy o'sish sur'atlarini ta'minlashning ustuvor vazifalari.....	2137
Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
Elektr energiyasini ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va uning muqobil manbalaridan foydalanish imkoniyatlarini oshirish yo'llari	2141
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
Jahon moliya tizimida kriptovalyutalarning roli: evolyutsiya va rivojlanish dinamikasi.....	2146
Jo'rayev Yahyo Ikromjon o'g'li	
Moliyaviy marketing va fond bozori: qanday qilib investorlar ishonchini yo'naltirish mumkin?.....	2150
Mirmahmudova Nozima Xusniddinovna	
Comparative literature, linguistics, and translation studies: convergences and contrasts.....	2154
Bukhara State Technical University	
Tijorat banklarida dividend siyosatining joriy holati.....	2159
Sherkuziyeva Nasiba Abrorovna	
Oilaviy tadbirkorlik doirasida gulchilikni rivojlantirish	2165
Nurmatova Dilola Dilshod qizi	

Factors for developing innovative infrastructure in Uzbekistan.....	2170
Uzaydullaev Sherzod Shukurullaevich	
Raqamli transformatsiya va boshqaruvda avtomatlashtirish.....	2181
Rasulova Nargiza Shavkatovna	
Budjet tashkilotlarda asosiy vositalarning eskirishi va unga qo'yiladigan chora tadbirlar.....	2184
Shakarov Qulmat Ashirovich	
O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirishning istiqbolli yo'llari.....	2189
Javliyeva Gulasal Bahriddin qizi	
Islomiy moliyaviy instrumentlar va ularni hisobga olishning tijorat banklari buxgalteriyasiga ta'siri.....	2195
Valiyeva Oydin Orifjonova	
Estetik va lingvistik komponentlarning integratsiyasi: badiiy matnlar asosida til o'rgatish tajribalari.....	2201
Salomova Malika Zoxirovna	
Til o'rgatishda noverbal kommunikatsiyaning psixolingvistik asoslari.....	2206
Kazakova Dilor Gaffarovna	
Adabiy matnlar orqali til o'rgatish: ingliz adabiyotidagi obrazlar asosida til kompetensiyasini	2210
Shoyimqulova Mahzuna Shavkatovna	
Iste'molchilar motivatsiyasida afzal ko'rish nazariyalaridan foydalanish	2214
Jalilov Jamshid G'anijonovich	
Davlat xaridlari tizimida shaffoflikni ta'minlash orqali budjet samaradorligini oshirish yo'llari.....	2220
Turganbaev Nursultan Bayram uli	
Hududiy notenglikni kamaytirishda ta'lim resurslarini boshqarish strategiyasi	2224
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna	
Adapting Global Project Management Frameworks for Innovation in Transitional Economies: A Case Study of Uzbekistan's Textile Industry.....	2229
Qingming Dong	
Тенденции развития финансового рынка в узбекистане.....	2234
Мадреимов Айтбай Оразбаевич, Мамутов Кутлымурат Зафар улы	
Экономическая сущность монетарной политики	2239
Шомуродов Равшан Турсункулович	
Mintaqada turizm sanoatini modernizatsiyalashning o'ziga xos xususiyatlari	2247
Salayeva Dilrabo Abdullayevna	
Тенденции и перспективы развития международного туризма в узбекистане.....	2251
Мамаризоев Жахонгир Исохонович, Тураева Сурия Тельмановна	
LMA va LSTA tajribasi asosida o'zbekistonda sindikatlashtirilgan kreditlash tizimini rivojlantirish yo'llari	2256
G'ofurov Javohir Jahongir o'g'li	
Namangan viloyatidagi kichik biznes subyektlari faoliyatini innovatsion rivojlantirish.....	2261
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li, Rasulov Ulug'bek Obidjon o'g'li	
Milliy iqtisodiyotni barqaror o'sish sharoitida hududlarning investitsion jozibadorligini oshirishda hududlarning moliyaviy salohiyatini mustahkamlash masalalari.....	2266
Alimov Ilxomjon Ikromovich, Ikramov Akmalbek Ilxomjon o'g'li	
Приоритетные направления дальнейшего развития экономики путем совершенствования операций с ценными бумагами акционерных обществ	2271
Ботиров Азамат Ахмедович, Маликова Угиллой Абдурасуловна	
Barqaror iqtisodiy rivojlanishda moliyaviy inkluzivlikning rolini kuchaytirish; resurslar taqsimotining tizimli yondashuvi	2276
Xomidova Kamola G'olib qizi	
Raqamli texnologiyalar yordamida kitobxonlik madaniyatini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	2280
Burxanov Bahodir Baxtiyorxodjaevich	
Xorijiy mamlakatlarda bank-moliya sohasi rivojlanishida sun'iy intellekt va yuqori texnologiyalarning ta'siri.....	2286
Musagaliyev Ajiniyaz Jumagulovich	
MS Excel dasturidagi son ko'rinishida bo'lgan pul miqdorini o'zbek tilidagi so'zlar bilan ifodalash.....	2291
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna	

Joydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	2299
Javliyeva Gulasal Bahridin qizi	
Yashil logistika konsepsiyasining barqaror rivojlanishda tutgan o'rni.....	2305
Boltayeva Shaxnoz Bebudovna, Muxamedova Sevara Azamatovna	
Turizm biznesi tushunchasi va uning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati	2312
Xudoyberdiyeva Hilola Himmatovna	
O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanishida mintaqalar iqtisodiyotining ahamiyati va rivojlanish jarayonlarining empirik tahlillari	2314
Toshaliyeva Saodat Toxirovna	
Innovatsion loyihalarni moliyalashtirish tizimini rivojlantirish orqali tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash	2320
Jubanova Bayramgul, Xojamuratova Guljaxan Nishanbay qizi	
Islom iqtisodiyotining o'ziga xos xususiyatlari	2326
Muyassar Ziyaviddinovna Muxitdinova, Dilshod Sagdullayevich Muxitdinov	
Global va milliy tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash metodologiyasi va uning nazariy asoslari.....	2332
Ashurov Jaloliddin Eshpulatovich	
Xorazmda etno-folklor turizmini rivojlantirish: madaniy meros va barqaror taraqqiyot istiqbollari	2338
Ollanazarov Bekturod Davlatmuratovich, Raimova Nilufar Abdullayevna	

XORAZMDA ETNO-FOLKLOR TURIZMINI RIVOJLANTIRISH: MADANIY MEROS VA BARQAROR TARAQQIYOT ISTIQBOLLARI

Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich

Abu Rayhon Beruniy nomidagi

Urganch davlat universiteti "Turizm" kafedrası dotsenti, PhD

b.d.ollanazarov@gmail.com

bekmurod.o@urdu.uz

ORCID: 0000-0003-3104-2142

Raimova Nilufar Abdullayevna

Urganch Ranch texnologiyalar universiteti

"O'zbek va xorijiy tillar" kafedrası v.b. dotsenti, PhD

n.a.raimova81@gmail.com

ORCID: 0009-0009-2948-2094

Annotatsiya: Ushbu maqolada Xorazm viloyatida etno-folklor turizmini rivojlantirish imkoniyatlari O'zbekiston turizm sohasini diversifikatsiya qilishning strategik yo'nalishlaridan biri sifatida har tomonlama tahlil qilingan. Mazkur hududning noyob nomoddiy madaniy meros elementlarini - jumladan, bugungi kungacha saqlanib kelayotgan xalq an'anaviy milliy raqslari (ayniqsa, "Lazgi"), baxshilarning she'riy-musiqaviy an'analari, hunarmandchilik va mehmondorchilik madaniyatini raqobatbardosh turmahsulot yaratishning manbai sifatida ochib beradi. Madaniy merosni zamonaviy turizm formatlariga - festivallar, gastronomik turlar, mahorat darslari, folklor shoular, ekspeditsion turlar va mahalliy oilada yashash (homestay) dasturlariga integratsiya qilish bo'yicha aniq misollar keltirilgan. Yangi ish o'rinlari yaratish, kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va mahalliy o'zligini asrab-avaylash nuqtai nazaridan etnoturizmning hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi ahamiyati alohida ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Etnoturizm, etno-folklor turizmi, folklor, madaniy meros, turmahsulot, lazgi, baxshichilik san'ati, nomoddiy meros, hunarmandchilik, gastronomik turizm, barqaror rivojlanish.

Abstract: Abstract. This article provides a comprehensive analysis of the development opportunities of ethno-folklore tourism in the Khorezm region as one of the strategic areas for diversifying the tourism industry of Uzbekistan. Unique elements of the intangible cultural heritage of this region - including traditional national folk dances (especially "Lazgi") that have survived to this day, poetic and musical traditions of bakhshi, handicrafts and the culture of hospitality are revealed as a source of creating a competitive tourist experience. Specific examples of integrating cultural heritage into modern tourism formats are given - festivals, gastronomic tours, master classes, folklore shows, expedition tours and homestay programs. Particular emphasis is placed on the importance of ethnotourism in the socio-economic development of the region in terms of creating new jobs, supporting small businesses and preserving local identity.

Key words: Ethnotourism, ethno-folklore tourism, folklore, cultural heritage, tourism product, Lazgi, bakhshi art, intangible heritage, handicrafts, gastronomic tourism, sustainable development.

Аннотация: В данной статье всесторонне проанализированы возможности развития этно-фольклорного туризма в Хорезмской области как одного из стратегических направлений диверсификации туристической отрасли Узбекистана. Уникальные элементы нематериального культурного наследия этого региона - в том числе сохранившиеся до наших дней народные традиционные национальные танцы (особенно "Лазги"), поэтико-музыкальные традиции бахши, ремесленничество и культура гостеприимства раскрыты как источник создания конкурентоспособного. Приведены конкретные примеры интеграции культурного наследия в современные туристические форматы - фестивали, гастрономические туры, мастер-классы, фольклорные шоу, экспедиционные туры и программы проживания в местной семье (homestay). Особо подчеркивается значение этнотуризма в социально-экономическом развитии региона с точки зрения создания новых рабочих мест, поддержки малого бизнеса и сохранения местной идентичности.

Ключевые слова: Этнотуризм, этно-фольклорный туризм, фольклор, культурное наследие, турпродукт, лазги, искусство бахши, нематериальное наследие, ремесленничество, гастрономический туризм, устойчивое развитие.

KIRISH

Zamonaviy jahon iqtisodiyotida globallashuv jarayonlarining jadallashuvi fonida milliy urf-odatlar, qadriyatlar va madaniy merosga bo'lgan qiziqish keskin ortib bormoqda. Bu holat nafaqat o'z millatining etnik-madaniy xususiyatlarini o'rganishga bo'lgan ehtiyojda, balki boshqa xalqlarning hayoti, tarixi va an'analari qiziqishda ham yaqqol namoyon bo'lmoqda. Shu jihatdan qaralganda, bugungi kunda turizm sohasi ushbu ehtiyojni qondirishda muhim vositaga aylanib, iqtisodiyotning ustuvor tarmoqlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Turizm, xususan, etnografik madaniyat va folklor bilan tanishishning samarali yo'llaridan biri sifatida qadrlanmoqda. Madaniy yodgorliklar va tarixiy obidalarini ziyorat qilish, etnik festivallar va bayramlarda ishtirok etish orqali sayyohlar turli xalqlarning madaniyati, an'analari va turmush tarziga chuqurroq kirib borish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shuningdek, bu jarayonda ular turli xalqona urf-odatlar va qadriyatlarni bevosita o'z tajribasida his etadilar. Turistlarning dunyoning turli hududlarida yashovchi xalqlar madaniyatiga qaratilgan kuchli qiziquvchanligi zamonaviy turizmning asosiy motivlaridan biri hisoblanadi.

Ushbu maqolani yozishdan maqsad – turli etnik guruhlarining madaniyati, turmush tarzi va qadriyatlariga nisbatan ortib borayotgan ijtimoiy qiziqishni o'rganishdan iborat. Xususan, rekreatsion ehtiyojlarni xalqlarning tarixiy-madaniy merosini o'rganish istagi bilan uyg'unlashtirish orqali gastronomik, etnik, ijtimoiy-madaniy, kognitiv, ko'ngilochar va folklor komponentlarini mujassam etgan turmahsulotlar yaratish dolzarb hisoblanadi. Bu esa, o'z navbatida, turizmga yangicha yondashuvlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Mamlakat, mintaqa yoki mahalliy hududlarning madaniy merosi va urf-odatlariga chuqur kirib borish imkonini beruvchi etno-folklor turizmi bugungi kunda turli yoshdagi va ijtimoiy guruhlariga mansub sayyohlarni jalb etish imkoniyatiga ega. Bunday turizm nafaqat chet ellik mehmonlar, balki o'z ajdodlari merosiga qiziqqan mahalliy yoshlarda ham katta qiziqish uyg'otmoqda. Ayniqsa, ildizlarni, urf-odatlar va marosimlarni qayta kashf etishga intilayotgan yoshi katta avlod vakillari uchun ham bu turizm turi muhim ahamiyat kasb etadi.

Etno-folklor turizmi doirasida etnik turizm, etno-ekologik turizm, ijtimoiy-madaniy turizm, nostalgiya (sog'inish) turizmi, mahalliy turizm, etno-madaniy va etnografik-folklor turizmi kabi turli yo'nalishlar mavjud. Mintaqalarda amalga oshirilayotgan etnografik tadqiqotlar orqali hududlarning folklor an'analari va etno-madaniy resurslari asosida yangi turistik mahsulotlar yaratish imkoniyati kengayib bormoqda. Shu sababli maqolada "etnografik-folklor tur" atamasi ostida "etnografik", "etnik" va "etnografik-folklor" tushunchalari teng darajada ahamiyatli deb qaraladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING SHARHI

Rus olimi V.M. Jirmunskiy [1] tomonidan G'arb va Sharq mamlakatlari qahramonlik eposlarini qiyosiy-tarixiy o'rganishda "etnografiya" va "folklor" tushunchalariga berilgan ta'riflar, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-iyuldagi "Turizm to'g'risida"gi O'RQ-549-sonli Qonunida keltirilgan yondashuvlar asosida "etnografik-folklor turizmi" tushunchasining quyidagi ta'rifi shakllantiriladi:

Etnografik-folklor turizmi – bu, muayyan bir xalqning madaniyati, turmush tarzi, gastronomik afzalliklari, tili, an'analari, urf-odatlar, kiyim-kechaklari, etnik ijodiyoti va folklori bilan tanishtirish maqsadida kishilarning doimiy yashash joyidan boshqa mamlakatlar yoki mintaqalarga madaniy-ma'rifiy va ko'ngilochar maqsadlarda amalga oshiradigan sayohatlari bo'lib, u keng doiradagi turistlar uchun mo'ljallangan turmahsulot sifatida e'tirof etiladi.

Mintaqalarda etnografik-folklor turizmining hozirgi holati, roli va rivojlanish istiqbollari bir qator olimlar tomonidan atroflicha o'rganilgan. Jumladan, A.G. Butuzov [3], L.P. Voronkova [4], E.N. Trofimov [5], R.Yu. Stitsyuk [6], V.P. Chibilyova va I.Yu. Filimonova [7] kabi rus olimlari, shuningdek, mahalliy tadqiqotchilar X.F. Ochilova [8], O.Z. Kilichova va Sh.B. G'afarov [9] tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar shular jumlasidandir.

Xorijlik olimlardan M. Smith, G. Richards [10] va S. Bolnick [11] tomonidan etno-madaniy turizm xalqaro miqyosda mamlakat imijini shakllantirish vositasi sifatida tahlil etilgan. Shuningdek, ayrim xorijiy olimlar etnik turizmning alohida yo'nalishi sifatida genealogik turizmni ham o'rganmoqdalar. Shu bilan birga, xorijiy davlatlarda mavjud etnoturizm resurslari va ularning rivojlanish istiqbollari bo'yicha ham ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

Kanadalik olim C. Notzke [12] esa o'z ilmiy faoliyatini turizm industriyasini shakllantirish va rivojlantirishda mahalliy xalqlarni turizm jarayonlariga faol jalb etish usullarini tadqiq qilishga bag'ishlaganligi bilan ajralib turadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot ishi natijalari mintaqaning turistik-iqtisodiy amaliyotida qo'llashga yo'naltirilgan tavsifiy-analitik xarakterga ega bo'lib, unda analiz va sintez, induksiya va deduksiya, umumlashtirish, ilmiy mushohada, mantiqiy fikrlash, keys tahlil, empirik kuzatish usullaridan foydalanilgan.

1 O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-iyuldagi "Turizm to'g'risida"gi O'RQ-549-sonli Qonuni: <https://lex.uz/docs/-4428097>

TAHLIL VA NATIJALAR

Yuqorida ko'rib chiqilgan tadqiqotchilarning fikr-mulohazalari asosida etnoturizmning ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy jihatdan ahamiyatini quyidagi yo'nalishlar orqali izohlash mumkin:

boshqa millat vakillariga nisbatan bag'rikenglikni rivojlantirish;
dunyoning ijtimoiy, tabiiy, ekologik va madaniy xilma-xilligini saqlab qolishga hissa qo'shish;
muayyan xalqlar yashaydigan hududlarning o'ziga xosligi va madaniyatini asrab-avaylashga ko'maklashish;
mahalliy aholining har tomonlama rivojlanishiga zamin yaratish, ularning madaniy saviyasini oshirish;
mahalliy aholining boshqa xalqlar vakillari bilan madaniy aloqalar o'rnatishi, an'ana va urf-odatlar bilan o'zaro tajriba almashishga imkon yaratish;
teatr, muzey va boshqa madaniy obyektlarga moliyaviy ko'mak ko'rsatish;
etnik taomlar va mahalliy hunarmandchilikni saqlab qolishga yordam berish;
mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlarini yaratish;
mintaqa iqtisodiyoti rivojiga turtki berish;
hududning turistik jozibadorligini oshirish va hokazo.

Ko'p millatli O'zbekiston Respublikasi o'zining go'zal tabiiy resurslari, xalqlarning boy va betakror madaniyati hamda xalqning mehmondo'stligi bilan boshqa davlatlar orasida ajralib turadi. Bu esa mamlakatimizda etnoturizmni mintaqaviy, milliy va xalqaro miqyosda rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjudligini anglatadi. Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida 30 dan ortiq turli elatlar va etnografik guruhlar yashaydi [13]. Ammo ularning madaniyati, turmush tarzi, an'analari va tillari hali to'liq o'rganilmagan bo'lib, bu holat etnoturistik mahsulotlar yaratishda noyob material sifatida katta ahamiyatga ega.

Etnografik turizm (etnoturizm) bugungi kunda sayohatni etnik xalqlar madaniyatiga "sho'ng'ish" bilan uyg'unlashtirgan istiqbolli yo'nalish sifatida e'tirof etilmoqda. Jahon miqyosida turizm va madaniy merosning sinergetik samarasi tobora dolzarb bo'lib bormoqda. YUNESKO ma'lumotlariga ko'ra, madaniy turizm xalqlar o'rtasidagi muloqotni mustahkamlash va barqaror rivojlanishga xizmat qiladi. O'zbekistonda etnoturizm bir tomondan dam olishning yangi jozibador shakli sifatida, boshqa tomondan esa tarixiy-madaniy merosni asrash, infratuzilmani rivojlantirish va yangi turmahsulotlarni targ'ib qilish orqali iqtisodiy o'sishga xizmat qiluvchi soha sifatida e'tirof etiladi. Ya'ni, etnoturizm bir vaqtning o'zida ham gumanitar, ham iqtisodiy maqsadlarda muhim vosita hisoblanadi.

Ilmiy tadqiqotlar natijalariga ko'ra, etnik turizm an'anaviy hududlar rivojining strategik yo'nalishiga aylanishi mumkin. U madaniy merosni saqlashga xizmat qiladi va mahalliy hamjamiyatlar barqaror rivojlanishining muhim omiliga aylanadi.

O'zbekiston hukumati turistik xizmatlar sohasida milliy madaniyatni integratsiya qilish masalasiga alohida e'tibor qaratmoqda. Xususan, Vazirlar Mahkamasining Xorazm viloyatida turizmni rivojlantirish bo'yicha 2022–2026-yillarga mo'ljallangan qarorida [14] turizm sohasi yangi ish o'rinlari yaratishning drayveri sifatida ko'rilib, xizmatlar hajmini 5 barobarga oshirish rejalashtirilgan. Bu maqsadda infratuzilma keskin takomillashtirilmoqda: yangi oilaviy mehmon uylari, "turizm ko'chalari" (hunarmandchilik do'konlari, ovqatlanish maskanlari, xizmat ko'rsatish zonlari) tashkil etilmoqda. Bunday yondashuv madaniy merosni turmahsulotning jonli komponentiga aylantirish, uning saqlanishini ta'minlash va ommalashtirishga xizmat qiladi.

Xorazm viloyati o'zining qadimiy an'alarini saqlab qolgan hududlardan biri bo'lib, uning boy etno-folklor resurslari turizm bilan integratsiya qilinishi mumkin bo'lgan quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Xorazm o'zining baxshi-shoirlari va xalfalari bilan mashhur. Baxshilar jonli xalq tilining bilimdonlari sifatida, o'zlarining yuksak xotirasi va xonandalik mahorati bilan epik an'analarni asrlar davomida avloddan avlodga yetkazib kelmoqdalar [15]. Dostonchilik an'anasi bo'yicha baxshilar asosan ikki torli dutor, hozir esa bulomon va doirachilar ansambli jo'rligida ijro etadilar. Ularning repertuari xalq rivoyatlari, sevgi qissalari va mumtoz she'riy asarlarga asoslangan bo'lib, Xorazm ijro maktabi deklamatsiyani cho'ziq epik ohanglar bilan uyg'unlashtiradi. E'tiborli jihati – Xorazmda ayol baxshilar (xalfalar) ham faol bo'lib, ular nozik lirik asarlarni ijro etadilar [16]. Baxshichilik san'ati O'zbekistonning nomoddiy merosi sifatida tan olinib, 2021-yilda YUNESKO ro'yxatiga kiritilgan [17]. Ustoz baxshilar hozirgi kunda ham turli marosim va bayramlarda jonli ijro bilan ishtirok etib, turistlar uchun doston kechalarini tashkil etish imkonini bermoqda. Xorazm raqslari, ayniqsa, o'ziga xos jo'shqinlik va temperamentli uslubi bilan ajralib turadi. Lazgi raqsi – taxminan 3000 yillik tarixga ega bo'lib, 2019-yilda YUNESKO tomonidan insoniyatning nomoddiy merosi ro'yxatiga kiritilgan [18]. Har yili Xivada o'tkaziladigan "Lazgi" xalqaro raqs festivali ushbu san'at turi bo'yicha global e'tiborning namunasidir. 2022-yilda birinchi, 2024-yil aprel oyida esa ikkinchi "Lazgi" festivali bo'lib o'tdi. Festival doirasida milliy musiqa asboblari, liboslar ko'rgazmalari, hunarmandchilik mahsulotlari, madaniyatga oid hujjatli filmlar namoyish etildi. Ushbu tadbir xalqaro madaniy hamkorlikni kengaytirish, san'at orqali xalqlar o'rtasida do'stlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Xorazmda “Lazgi”dan tashqari o‘ziga xos folklor raqslari ham mavjud. Masalan, “lagan raqsi” – raqqosa barcha harakatlarni kichik laganda turib, undan chiqmasdan bajaradi. Shuningdek, afsonaviy “singan barmoqlar raqsi” mavjud bo‘lib, u Xiva xonining saroyidagi rivoyat bilan bog‘liq. Bu kabi tarixiy hikoyalar va raqslar turistlar uchun sahnaviy folklor shoulariga aylantirilishi mumkin.

Xorazmda har yili Navro‘z bayrami keng nishonlanadi. Ushbu bayram doirasida musiqa, raqs, xalq o‘yinlari va urf-odatlar sayillari tashkil etiladi. Shuningdek, Xorazm to‘y marosimlari ham o‘ziga xosligi bilan sayyohlar e‘tiborini tortadi. Masalan, xalq o‘yinlari – qo‘chqor va xo‘roz urishtirish, milliy kurashlar xorijlik mehmonlar uchun tomosha sifatida tashkil etilishi mumkin.

Xorazmning hunarmandchilik madaniyati asrlar davomida shakllangan bo‘lib, bugungi kunda madaniy turizmning ajralmas qismiga aylangan. Ayniqsa, sayyohlar uchun mahalliy ustalarning ish jarayonini kuzatish va asl suvenirnlarni xarid qilish imkoniyati katta qiziqish uyg‘otadi. Viloyatning tarixiy markazi bo‘lgan Xiva shahrida hunarmandchilik ustaxonalari faoliyat yuritmoqda. Bu yerda boshqa hududlarda uchramaydigan noyob buyumlar, jumladan, Xorazmga xos qo‘g‘irchoqlar mavjud. Ichan qal‘a hududida qadimiy an‘analarga asoslangan qo‘g‘irchoq teatri ishlamoqda. Ushbu san‘at turi o‘z ildizlari bilan o‘tmishga borib taqaladi va bugungi kunda ham faol saqlanib qolgan. Mehmonlar mato va yog‘ochdan yaratilayotgan yorqin qahramonlarning paydo bo‘lish jarayonini bevosita kuzatish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Yana bir diqqatga sazovor atribut – bu an‘anaviy bosh kiyim “chugurma”dir. Qo‘y junidan tayyorlanadigan ushbu bosh kiyim qadimdan xorazmliklar tomonidan kiyilgan. Tashqi ko‘rinishidan qo‘pol va og‘ir tuyulgan bo‘lsa-da, amalda yengil va qulay bo‘lib, yozda issiqdan, qishda esa sovuqdan ishonchli himoya qiladi. Tarixiy manbalarga ko‘ra, chugurmaning narxi tuya bahosiga teng bo‘lgan va uni faqat boy kishilar sotib olgan. Hozirda esa u an‘anaviy uslubdagi esdalik sifatida turistlarga taklif etilmoqda.

Xorazm yog‘och o‘ymakorligi san‘ati bilan ham mashhur. Xiva bozorlarida mayda shaxmat donalari, nafis qutichalar, hamda qadimiy madrasalarni bezab turgan ulkan o‘yma eshiklar va ustunlar kabi buyumlar keng namoyish etiladi. Mahalliy ustalar o‘z mahoratini sayyohlar ko‘z o‘ngida namoyish etishdan mamnun. Yog‘och o‘ymakorligi Xorazm xalq san‘atining muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, avloddan avlodga o‘tib kelmoqda. Hunarmandchilik do‘konlari bo‘ylab ekskursiyalar davomida ustalarning murakkab naqshlar o‘yishini yoki minoralarning tag qismini bezash jarayonini kuzatish mumkin. Bu kabi ochiqlik mehmonlarning madaniyatga bo‘lgan hurmatini oshiradi va ularni qo‘l mehnati mahsulotlarini xarid qilishga undaydi.

Viloyatda keng tarqalgan boshqa hunarmandchilik turlariga kulolchilik, gilamdo‘zlik va tandir yasash san‘atini kiritish mumkin. Qishloqlarda naqshli sopol idishlar, geometrik bezakli gilam va so‘zanalar tayyorlanadi. Tandır esa o‘zbek xalqining kundalik turmushida muhim ahamiyat kasb etuvchi o‘choq bo‘lib, har bir xonadonda deyarli mavjud. Xorazmda tandir yasash an‘anasi keng tarqalgan bo‘lib, sayyohlar yo‘l chetidayoq tandir yasayotgan mohir ustani ko‘rishlari mumkin. Maxsus mahorat darslari – mini tandir, suvenir sopol idish yoki palov uchun mo‘ljallangan “bodiya” yasash – turmahsulotni boyitadi va sayyohlarga bevosita madaniy aloqani taqdim etadi.

Milliy taomlar Xorazm etnografik qiyofasining ajralmas qismini tashkil etadi. Viloyat o‘zining oshxonasi va qishloq xo‘jaligi an‘analari bilan mashhur bo‘lib, bu holat gastronomik turizmni rivojlantirishda alohida mavzu sifatida ahamiyat kasb etadi.

Xorazm oshxonasi umumiy o‘zbek retseptlari bilan mahalliy taomlarni uyg‘unlashtiradi. Viloyat Amudaryo deltasida joylashgani bois baliq asosiy mahsulotlardan biri sanaladi. Sayyohlarning ta‘kidlashicha, Xorazmda baliq shu qadar mohirona tayyorlanadiki, odatda baliqqa befarq kishilar ham bu taomdan bahramand bo‘ladilar.

Go‘shqli taomlardan kabob va “suyuq osh” mashhur bo‘lsa-da, asosiy milliy taom – palovdir. Xorazmda u o‘ziga xos uslubda tayyorlanadi. Mahalliy “suzma-palov”da sabzi pichoq bilan emas, qo‘llar bilan yirik bo‘laklarga bo‘linadi, bu esa taomga o‘ziga xos tekstura beradi.

Mahalliy taomlar orasida tuxum-barak – ichiga qiyma o‘rniga tuxum solinadigan chuchvaralar ajralib turadi. Tayyorlash jarayoni mohirlik talab qiladi: yupqa xamirga ehtiyotlik bilan xom tuxum solinadi va darhol qaynab turgan suvga tashlanadi, natijada tuxum shaklini saqlab qoladi.

Yana bir noodatiy taom – “ijjon” bo‘lib, bu achchiq qalampir, piyoz va xom go‘shtdan tayyorlanadigan gazakdir. Xorazm oshxonasining haqiqiy tashrif qog‘ozi esa “shivit-osh” hisoblanadi – bu shivit (ukrop) sharbatiga aralashtirilgan yashil ugra bo‘lib, go‘shqli qayla va qatiq bilan birga tortiladi. Rangi va ta‘mi bilan ajralib turadigan ushbu taom ko‘plab mehmonlarni hayratda qoldirib, shivit-osh tayyorlash bo‘yicha mahorat darslarini gastronomik sayohat dasturiga kiritishga sabab bo‘lmoqda.

Xivada har yili o‘tkaziladigan qovun festivali Xorazmning boy agrar merosini namoyish etadi. Festival qadimiy Ichan qal‘a devorlari fonida o‘tkazilib, Xorazm qovunlaridan yasalgan ehromlar, shirin iforli navlar, folklor chiqishlari va konsertlar bilan boyitiladi. Mintaqada yiliga 300 dan ortiq quyoshli kun bo‘lgani sababli bu yerda yetishtiriladigan mevalar, ayniqsa qovunlar, nihoyatda shirador bo‘ladi. Xorazmda 125 dan ortiq qovun navi mavjud bo‘lib, ularning aksariyati boshqa hududlarda uchramaydi. Shulardan eng mashhuri – “Gurvak” navi bo‘lib, uning sharafiga “Gurvak – Xorazm qovuni ramzi” nomli festival o‘tkaziladi. Unda mehmonlar eng

shirin mevalarni tatib ko'rish, turli musobaqalarda ishtirok etish hamda madaniy dasturlardan bahramand bo'lish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Mazkur festival va boshqa shunga o'xshash agro-turistik tadbirlar mahalliy aholi va xorijiy sayyohlar o'rtasida etnoturizmning dolzarbligini oshirib, turmahsulotni gastronomik va ma'rifiy jihatdan boyitishga xizmat qiladi.

Turistik mahsulotga merosni integratsiyalash: shakllar va misollar. Sanab o'tilgan turistik resurslar asosida etno-folklor muhitiga "sho'ng'ish" imkonini beruvchi turli xil turmahsulotlarni shakllantirish mumkin. Quyida Xorazm viloyatida rivojlantirish maqsadga muvofiq bo'lgan etnoturlar zamonaviy shakllarda keltirilgan:

Gastronomik turlar. Mahalliy taomlarni tatib ko'rish va pishirish jarayonida ishtirok etish orqali oshxona madaniyati bilan tanishish imkonini beradi. Turistlar oshpazlik bo'yicha mahorat darslarida (masalan, palov yoki shivit-osh tayyorlash) qatnashishi, oilaviy mehmon uylari va choyxonalarga tashrif buyurishi mumkin. Bu yerda ularga tuxum-barak tayyorlash, tandirda non yopish ko'rsatiladi. Shuningdek, ziravorlar, sabzavot va mevalar savdosi bilan shug'ullaniladigan bozorlarga tashrif zarurdir. Bozor narxlar va mahsulotlarning yangiligi Xorazm ta'mini to'liq his qilishga yordam beradi. Sayohat Xiva qovun festivali bilan uyg'unlashtirilsa, gastrotur yana-da mazmunli kechadi. O'zbekiston bo'ylab gastronomik turizmga alohida e'tibor qaratilmoqda: masalan, "Arda Xiva" turistik majmuasiga hududlararo oshpazlar jalb qilinib, zamonaviy food-court'larda milliy taomlarning eng yaxshi namunalari taqdim etish rejalashtirilgan. Bu esa Xorazmni gastronomik markazga aylantirish imkonini beradi.

Festival (event) turlari. Ushbu yo'nalish madaniy tadbirlarga tashrif buyurish asosida shakllanadi. Xorazmda xalqaro miqyosdagi bir qator tadbirlar, jumladan "Lazgi festivali" va "Qovunsayli" o'tkaziladi. Xiva 2024-yilda "Islom dunyosining turizm poytaxti" deb e'lon qilindi. Bunday tadbirlar ko'rgazmalar, shou dasturlari, Navro'z bayrami marosimlari, xalq o'yinlari va konsertlar bilan boyitiladi. Shu bilan birga, ustalar yarmarkasi, xalq musiqasi festivallari yoki tarixiy rekonstruksiya asosidagi bayramlar (masalan, Xorazm qal'alari yoki Buyuk Ipak yo'li mavzusida) tashkil etilishi mumkin. Festival turlari "bayram hissi" yaratib, ayniqsa turistlar oqimi past bo'lgan mavsumlarda tashrifni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, "Lazgi" festivali har ikki yilda bir marta doimiy asosda o'tkazilishi belgilangan.

Hunarmandchilik turlari (master-turlar). Ushbu turdagi sayohatlar ta'limiy va madaniy muloqotga asoslanadi. Xivada turistlar qo'g'irchoq ustaxonalari, kulolchilik do'konlari, cho'girma va tandir yasovchi ustalar faoliyati bilan tanishishlari mumkin. Har bir ishtirokchi o'zini shogird sifatida sinab ko'rish uchun imkoniyat yaratiladi. Craf-shopping formati orqali turistlar ishlab chiqaruvchi ustalardan bevosita xarid qilish, mahsulot tarixi bilan tanishish va savdolashish imkoniga ega bo'ladi. Bunday tajriba oddiy do'kondan xarid qilishdan ancha yuqori baholanadi. Yangi hunarmandchilik mahallalarida turistik axborot markazlari (TAM) va boshqa xizmatlar tashkil etilishi rejalashtirilmoqda. Hunarmandchilik turlari nafaqat daromad manbai, balki yoshlarda hunarga qiziqish uyg'otish va uni davom ettirishga undovchi vosita hisoblanadi.

Folklor shoular va ekspeditsiya turlari. Bu tur kontsert dasturlari va tematik ekskursiyalarni o'z ichiga oladi. Masalan, Ichan qal'a madrasa fonida kechki yulduzli osmon ostida baxshilar dostonlari, lazgi ansambli raqslari, karnay-doira sadosi ostida folklor shoular tashkil etilishi mumkin. Folklorga qiziqqan kichik guruhlar uchun etnograf gidlar hamrohligida qishloq bo'ylab ekspeditsiyalar uyushtiriladi. Sayohat davomida turistlar mahalliy afsonalar (masalan, Ichan qal'aning yer osti yo'li, Kalta minor haqidagi rivoyatlar) bilan tanishadilar, aholi bilan suhbatda bo'ladi. Bunday ekspeditsiyalar folklorshunoslar, talabalar va tajribali turistlarni jalb etadi. Urganch shahrida "Avesto" va "Lazgi" davlat muzeylari tashkil etilmoqda, bu esa etno-folklor merosni tizimli ravishda targ'ib etishga xizmat qiladi. Shuningdek, ochiq osmon ostidagi etno-bog' tashkil etilishi, mahallalar, ustaxona va xalq tomoshalarini aks ettiruvchi sahnalarni jonlantirish istiqbolli loyihalardan biridir.

Mahalliy oilada yashash (Homestay turlari). Mahalliy aholi uylarida yashash formatidagi sayohatlar (homestay) turistlarga an'anaviy turmush tarzini bevosita his qilish imkonini beradi. Xorazmda bu model tobora kengayib, shaharda ham, qishloqlarda ham oilaviy mehmon uylari shakllantirilmoqda. Turistlar loydan qurilgan, hovlisida supa bo'lgan uyda tunab, uy egasi tayyorlagan nonushtadan bahramand bo'ladi. Milliy kiyimlarni kiyib ko'rish, palov tayyorlashda ishtirok etish, etnik bayramlarni nishonlash madaniy almashinuvga zamin yaratadi. Mehmonnavozlikning yuqori darajasi turistlarda unutilmas taassurot qoldiradi. Bunday tur to'liq sun'iylikdan xoli, tabiiy va samimiy tajriba bilan boyitilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xorazm viloyatida etno-folklor turizmini rivojlantirish – mintaqada turizm sohasini diversifikatsiya qilishning istiqbolli yo'nalishlaridan biri bo'lib, ushbu jarayon hududning noyob nomoddiy madaniy merosidan – an'anaviy raqslar, musiqa, xalq amaliy san'ati va Xorazm milliy oshxonasi kabi madaniy boyliklardan samarali foydalanishga asoslanadi. Etno-folklor turizmi zamonaviy turmahsulot shakllariga – festivallar, gastronomik turlar, mahalliy uyda yashash (homestay), folklor namoyishlari va hunarmandchilik ustaxonalari kabi yo'nalishlarga

integratsiyalashgan holda, Xorazmni “jonli madaniyat makoni” sifatida xalqaro miqyosda targ‘ib etish imkonini yaratadi.

Bunday turizm modeli ko‘p qirrali ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy natijalarni ta‘minlaydi. Jumladan, yangi ish o‘rinlari yaratish, mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirish, turizm eksport salohiyatini oshirish, shuningdek, madaniy merosni saqlash va ommalashtirishda muhim rol o‘ynaydi. Etno-folklor turizmini to‘laqonli rivojlantirish uchun quyidagi yo‘nalishlarda tizimli chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

infratuzilmani modernizatsiya qilish;

mintaqaviy turizm klasterlarini shakllantirish;

Xorazm turistik brendini yaratish va global marketing faoliyatini kengaytirish;

mahalliy aholining turizm faoliyatida ishtirokini qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish.

Shu tariqa, etno-folklor turizm nafaqat Xorazm viloyatining barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga, balki milliy madaniy merosning xalqaro maydonda targ‘ib qilinishiga ham xizmat qiladi. U, ayni paytda, madaniyatlararo muloqotni mustahkamlash va mahalliy o‘zlikni anglash omili sifatida dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. В. Жирмунский. Народный героический эпос. Сравнительно-исторические очерки. – М.: Л., Гослит, 1962. https://imwerden.de/pdf/zhirmunsky_narodny_geroichesky_epos_1962__ocr.pdf
2. O‘zbekiston Respublikasining 2019 yil 18 iyuldagi “Turizm to‘g‘risida”gi O‘RQ-549-sonli Qonuni.
3. <https://lex.uz/docs/-4428097>
4. А. Г. Бутузов. Этнокультурный туризм: учебное пособие. – М.: КноРус, 2014. – 248 с. <https://ies.unitech-mo.ru/files/upload/publications/15400/0151d697948309eed1dae12f52a2ff37.pdf>
5. Л. П. Воронкова. Современное состояние и перспективы развития этнографического туризма. – М.: МАКС Пресс, 2011. – 76 с. https://elar.rsvpu.ru/bitstream/123456789/21616/1/rois_2017_040.pdf
6. Trofimov, E. N. (2013). Development of ethnographic tourism in Russia. Bulletin of the RIAT, 4, 3–12. http://www.rmat.ru/wyswyg/file/about/vestnik/2013/4_2013.pdf
7. Р. Ю. Стыцук. Роль и место этнографического туризма в развитии российских регионов. <https://s.vaael.ru/pdf/2024/6-1/3514.pdf>
8. В. П. Чибилёва, И. Ю. Филимонова. Этнический туризм как фактор устойчивого развития территорий: культурно-познавательный аспект. https://phsreda.com/e-articles/145/Action145-75012_5e7dfbccb89ff.pdf
9. Х. Ф. Очилова. Формирование этнопарков в Республике Узбекистан. <https://ejournal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/1186>
10. О. З. Киличова, Ш. Б. Ғаффаров. Актуальность и пути развития этнографического туризма в Узбекистане. <https://moluch.ru/authors/129051/>
11. Melanie Smith, Greg Richards. The Routledge Handbook of Cultural Tourism. https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/93704006/Handbook_of_Cultural_Tourism_Full_Text_Revised.pdf
12. S. Bolnick. The Ethno-tourism Industry. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@emp_ent/@ifp_seed/documents/publication/wcms_117681.pdf
13. C. Notzke. Indigenous Tourism Development in the Arctic. Annals of Tourism Research, 1999, Vol. 26, No. 1, pp. 55–76. <https://scholarworks.alaska.edu/bitstream/handle/11122/66/Alvite.pdf>
14. И. Жобборов. Жаҳон этнологияси асослари: Дарслик. https://namdu.uz/media/Books/pdf/2024/07/12/NamDU-ARM-9879_Жаҳон_этнологияси_асослари.pdf
15. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022 yil 28 sentabrdagi 546-son “2022–2026-yillarda Xorazm viloyatining turizm salohiyatini kompleks rivojlantirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori. <https://lex.uz/ru/docs/-6212915>
16. N. Sobirova. Xorazm baxshiligi va xalfachilik an‘analari: Monografiya. – Toshkent: Fan nashriyoti, 2021. – 50 b.
17. N. A. Raimova. Xorazm dostonlari she‘r tuzilishining o‘ziga xos tabiati: Uslubiy qo‘llanma. – Urganch: Khwarezm Travel nashriyoti, 2025. – 48 b.
18. <https://ich.unesco.org>
19. <https://ich.unesco.org>
20. UzDaily – Prezident: eksport salohiyati 2 mlrd AQSH dollari. (02.05.2025). <https://uzdaily.uz>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>